

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Från kryphål till skotthål

En motivanalys om undantag i svensk lagstiftning om
vapenexport efter lagändringen 2018

Erika Axelsson

Examensarbete:	15hp
Kurs:	Examensarbete i statsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT25
Handledare:	Ulrika Möller
Antal ord:	11 976

Abstract

This study aims to contribute to the existing research field of Swedish arms export by examining the motives behind how the Swedish government and ISP have warranted arms export to countries in or on the brink of armed conflict after the change in law in 2018. The current Swedish legislation from 2018 with its basis in international legislation does not allow arms export to countries in or on the brink of armed conflict, but it still occurs due to a law that allows for exceptions if the arms export aligns with Sweden's interest in security policy. Earlier research has been conducted in the field and stated that Sweden's progressive brand makes it possible for Sweden to export arms and still come across as a peaceful country, and that the Swedish government is involved in the arms trade which is essentially a private market. The analysis uses the theory of militarization to establish possible motives and a theoretical framework. The analysis is conducted as a case study of three cases of arms export to three countries after 2018. The motives are the domestic need of arms, interstate relations, and protection by trade. The result of this study finds that all motives can be found in the case study, with the domestic need of arms being the motive with the highest frequency and centrality overall.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Forskningsproblem.....	5
1.2 Syfte och problemformulering.....	6
1.3 Disposition.....	7
2. Reglering av vapenexport.....	7
3. Tidigare forskning.....	9
3.1 Bidrag till forskningen.....	11
4. Teori.....	12
4.1 Militariseringsteorin.....	12
4.2 Från teori till analysram.....	13
5. Metod.....	16
5.1 Design och metod.....	16
5.2 Motivanalys.....	16
5.3 Operationell analysram.....	19
5.4 Material.....	21
5.5 Slutsatsdragning.....	22
6. Resultatredovisning.....	22
6.2 Filippinerna 2022.....	27
6.3 Israel 2023.....	31
7. Resultat, slutsatser och avslutande diskussion.....	35
Referenshänvisning.....	38

Förkortningar

CPP - Communist party of the Philippines

EU - Europeiska Unionen

FAE - Förenade Arabemiraten

FN - Förenta Nationerna

IS - Islamiska staten

ISP - Inspektion för strategiska produkter

PDA - Produkter med dubbla användningsområden

SIPRI - Stockholm international peace research institute

UCDP - Uppsala conflict data program

1. Inledning

Sverige låg 2023 på 13:e plats på listan över de länder i världen som exporterade mest vapen. Värdet av den svenska vapenexporten uppgick till 18 miljarder SEK år 2023 (Wezeman et. al., 2023) (Regeringen, 2023). Grunden till svensk vapenexport lades efter andra världskrigets slut. Vid denna tidpunkt var det av stor vikt att Sverige skulle kunna tillgodose det inhemska behovet av krigsmateriel och utesluta behovet av att gå med i en militärallians genom egen produktion (Åkerström, 2016). I regeringens utrikesdeklaration från 2024 framkommer det att regeringen anser att Sverige fortfarande är exportberoende, och det är viktigt med en fri marknad inom militärindustrin för Sveriges inhemska militära behov trots att Sverige numera är med i NATO (Regeringen, 2024).

1.1 Forskningsproblem

Vapenexporten omgärdas av vissa principiella problem och den "fria" marknaden för vapenexport kontrolleras av regeringen och ISP. Det är tydligt att Sverige som nation är i behov av att exportera vapen och samtidigt ska Sveriges vapenexport inte bidra till en oönskad eller destabiliserande militär utveckling i omvärlden är det av stor vikt att den kontrolleras genom svensk och internationell lagstiftning.

Enligt svensk lagstiftning måste en aktör få tillstånd från ISP (Inspektion för Strategiska Produkter) och regeringen för att få exportera vapen till en stat. För att få detta tillstånd måste mottagarstaten uppfylla specifika kriterier. År 2018 trädde en omfattande lagändring i kraft i den svenska lagen om krigsmateriel (1992:1300) där kraven för att få tillstånd till vapenexport i enlighet med 1§ stramades åt för att följa Sveriges utrikespolitiska mål och EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport samt FN:s vapenhandelsfördrag (Prop 2017/18:23). I denna lagändring infördes ett krav på att innan godkännande för vapenexport tilldelades ett svensk vapenföretag skulle en helhetsbedömning av mottagarstaten genomföras. Denna helhetsbedömning skulle avgöra om export av vapen till den aktuella staten var förenligt med Sveriges utrikespolitiska mål och arbete för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige är sedan 2008 bundna av EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport som fastställer krav på att EU:s medlemsstater ej får exportera vapen till stater där en vapenexport kan leda till att en väpnad konflikt bryter ut, eller redan råder (EU, 2008). De tidigare etablerade kraven om huruvida staten som vapen exporterades till befann sig i eller riskerade att hamna i väpnad konflikt, samt om det fanns en risk att mänskliga

rättigheter kränks, stärktes i samband med lagändringen (Prop 2017/18:23). Dock kvarstår 1a§ i lag om krigsmateriel (1992:1300) som fastslår att ISP kan tillåta undantag från dessa krav om det är av Sveriges säkerhetspolitiska eller utrikespolitiska intresse att genomföra vapenexporten. Detta är en vag formulering som lämnar utrymme för tolkning.

Hur är det i Sveriges säkerhetspolitiska eller utrikespolitiska intresse att svenska aktörer fortsätter ge tillstånd för undantag för att exportera vapen till dessa stater efter lagändringen 2018?

Denna uppsats kommer att besvara frågan hur svenska aktörer, efter skärpningen av lag om krigsmateriel 2018, har motiverat vapenexport till länder i eller på randen till väpnad konflikt.

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med denna uppsats är att bidra med fördjupad förståelse av den svenska vapenexportens bevekelsegrunder. Syftet uppfylls genom en empirisk undersökning av tillgängliga beslutsunderlag för vapenexport till länder i konflikt. Undersökningen vägleds av en analysram utvecklad på basis av militariseringsteorin.

Syftet uppnås genom en kvalitativ motivanalys som analyserar bakgrunden och motiveringen gjord av ISP och svenska regeringar av tillstånd till svensk vapenexport till länder där väpnade konflikter rådde under, eller utbröt kort efter tiden för exporten. Som det konstaterats tidigare i uppsatsen sker detta, men ingen tidigare forskning belyser motiven till detta och besvarar *hur* detta motiveras.

Forskningsfrågan för denna uppsats är:

Hur har svenska aktörer, efter skärpningen av lag om krigsmateriel 2018, motiverat vapenexport till länder i eller på randen till väpnad konflikt?

1.3 Disposition

Uppsatsen är disponerad enligt följande struktur: Inledningen har introducerat uppsatsens forskningsproblem och syfte. Därefter redogörs nuvarande reglering och tidigare forskning som är av relevans för uppsatsen. Efter detta redogörs relevant statsvetenskaplig teori för att sedan etablera en analysram med en hypotes i form av förhandsdefinierade motiv som skapar en grund för slutsatsdragning. Sedan presenteras studiens metod och material, och slutgiltiga analysverktyg med sin grund i statsvetenskaplig teori samt metod. Därefter presenteras studiens analys. Slutligen presenteras uppsatsens resultat och slutsatser.

2. Reglering av vapenexport

Den nuvarande regleringen av svensk vapenexport bygger på lag om krigsmateriel, sexnationsavtalet, samt the EU code of conduct on arms exports och FN:s vapenhandelsfördrag.

Den svenska lagen om krigsmateriel (1992:1300) har sin grund i EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport och FN:s vapenhandelsfördrag. EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport ratificerades år 2008 och är bindande för EU:s medlemsstater. FN:s vapenhandelsfördrag är inte bindande på samma sätt, men den utgör en grundsten i den svenska lagen som ska tas hänsyn till. Sexnationsavtalet är inte bindande genom lag, men det ska tas i beaktning vid vapenexport.

Som EU-stat regleras Svensk vapenexport av EU:s uppförandekod angående vapenexport som antogs 1998 och vars syfte var att främja en återhållsam vapenindustri där minsta möjliga mängd vapen skulle exporteras och på rätt villkor. 2008 antogs EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport som i de centrala delarna var lik uppförandekoden (Prop 2017/18:23). Ståndpunkten är bindande för samtliga medlemsstater och innehåller åtta kriterier som ska tas i åtanke innan tillstånd för vapenexport ges. De för studien mest relevanta ståndpunkterna är punkt två och punkt tre.

Punkt två innebär att som EU-stat ska staten som exporterar krigsmateriel ha mottagarlandets inställning till mänskliga rättigheter samt respekt för internationell humanitär rätt i beaktning innan tillstånd för vapenexport ges. Punkt tre syftar på att EU:s medlemsstater inte får

exportera vapen till stater där det råder interna oroligheter och export av vapen skulle kunna utlösa eller förlänga en väpnad konflikt (EU, 2008).

Svensk lagstiftning rymmer vidare att innan ett svenskt vapenföretag exporterar vapen till en annan stat måste tillstånd ges från ISP och regeringen i enlighet med 1§ 2 st. Detta tillstånd ska grunda sig i Sveriges utrikespolitiska mål och säkerhetspolitiska intresse, samt EU:s gemensamma ståndpunkt. Sveriges utrikespolitiska mål är att svensk utrikespolitik ska främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling och regeringen och ISP måste ha detta i åtanke när en bedömning ska ske inför att exportera vapen (Regeringen, 2022).

Detta innebär att svenska aktörer inte får exportera krigsmateriel till stater som aktivt befinner sig i eller riskerar att hamna i krig, eller där mänskliga rättigheter kränks eller riskerar att kränkas (Regeringen, 2022).

I lag om krigsmateriel infördes en lagändring 2018 angående vilka stater Sverige får exportera vapen till. Denna lagändring har sin utgångspunkt i att svensk utrikespolitik ska ha som syfte att främja demokrati, mänskliga rättigheter samt hållbar utveckling. Propositionen för denna lagändring innehöll striktare krav för vilka stater Sverige får exportera vapen till och hur denna bedömning ska genomföras. Ett demokratikrav infördes, samt ett krav på en mer genomgående helhetsbedömning av staten innan godkännande för vapenexport ges. Denna helhetsbedömning innehöll statens förhållning till mänskliga fri- och rättigheter, samt huruvida staten är eller riskerar att vara deltagande i en väpnad konflikt (Prop 2017/18:23).

I lag om krigsmateriel 1§ 2 st. fastställdes det att när Sverige exporterar vapen till en annan stat ska en helhetsbedömning göras där det ska bedömas om exporten skulle strida mot Sveriges utrikespolitiska eller försvarspolitiska förpliktelser. Det finns dock möjlighet till undantag för 1§ i enlighet med 1a§ och dessa undantag godkänns av ISP. Dessa undantag får ske när det är av Sveriges utrikespolitiska eller säkerhetspolitiska intresse att genomföra vapenexporten, även om kraven ej uppfylls.

All reglering som existerar argumenterar tydligt för att svenska företag inte ska få tillstånd att exportera vapen till stater där en väpnad konflikt riskerar att utlösas eller råder under tiden för exporten. Efter lagändringen 2018 blev det ännu svårare att få tillstånd enligt lag om krigsmateriel att exportera krigsmateriel. Dock fastställer svensk lagstiftning att undantag kan göras på godkännande av ISP om det är av Sveriges säkerhetspolitiska eller utrikespolitiska

intresse enligt lag om krigsmateriel 1a§. Denna formulering är vag och därmed finns det utrymme för tolkning för ISP att godkänna tillstånd för vapenexport. Uppsatsens undersökning inriktas på att utforska detta utrymme och därmed bidra med fördjupad förståelse av vapenexportens bevekelsegrunder.

3. Tidigare forskning

I den tidigare forskning av vapenexport finns det fem huvudsakliga teman. Det teknologiska och marknadsmässiga, demokrati, specifika fallstudier av ett fall av vapenexport, utredningar, samt forskning som fokuserar på förvaltningsperspektivet inom svensk vapenexport.

I den forskning som lyfter det teknologiska och marknadsmässiga perspektivet är fokuset på hur Sverige har marknadsfört sin vapenindustri och hur den teknologiska utvecklingen av vapenindustrin påverkar Sverige. Dessa perspektiv lyfts ofta i samma artiklar då den teknologiska utvecklingen hör ihop med hur vapenindustrin marknadsförs. Larsson (2020) forskar i en artikel på Saab och företagets tekniska utveckling inom vapenindustrin där det tillverkade materialet kan användas inom flera områden än krig. I denna artikel forskar Larsson (2020) på hur vapenindustrin utvecklats för civila användningsområden och inte enbart militära sådana. Larsson (2020) lyfter även socio-politiska implikationer i studien angående hur Saab kan använda denna dubbla användningen av vapen för att påstå att företaget jobbar för att främja mänskliga rättigheter och vara neutrala för att övertala unga och nyutbildade till att bidra till den "innovativa" vapenindustrin.

Coetzee, et. al. (2023) har forskat på de nordiska staternas progressiva "varumärke" internationellt och hur detta har hjälpt den svenska vapenexporten. Genom att Sverige internationellt sett ses som fredliga och framåtsträvande får svenska vapen samma stämpel på sig och lyckas därmed marknadsföras som fredliga.

Det finns även forskning som är gjord för att motivera nedrustning och visa på anledningar till varför den svenska vapenexporten bör upphöra ur ett teknologiskt och utrikespolitiskt perspektiv. Ikegami (2013) forskar kring Sveriges nationella försvar och behovet av en vapenindustri som ett resultat av globaliseringen sedan slutet av kalla kriget. Forskningen visar att den svenska vapenindustrin numera är irrelevant när det kommer till det svenska försvarets defensiva intresse.

Akerman och Seim (2014) forskar på ämnet vapenexport ur ett demokratiperspektiv genom att undersöka hur vapenexporten runt om i världen såg ut under och efter kalla kriget, och om länder indirekt tog parti i kalla kriget genom vilka man exporterade vapen till. Detta genom att man bara exporterade vapen till länder som hade en liknande demokratisk status som det exporterande landet. Sverige lyfts i artikeln som ett fall då Sverige var en av få demokratier som officiellt var neutrala under kalla kriget, och författarna konstaterar att Sveriges vapenexport skiljde sig jämfört med andra demokratier då Sverige exporterade mer vapen till autokratier under kalla kriget än vad andra demokratier gjorde (Akerman & Seim, 2014).

Cadjo och Muyad (2024) forskar på svensk vapenexport till icke-demokratier sedan demokratikravet implementerades 2018 (Cadjo & Muyad, 2024). Det finns även specifika fallstudier av länder som importerat svenska vapen och olika implikationer för detta. Coetzee, (2017) gör en kartläggning av svensk export av Gripen stridsflyg till Sydafrika sedan kalla krigets slut, och olika inhemska faktorer i Sverige som har påverkat denna export.

I den tidigare forskningen finns också utredningar angående svensk vapenexport. T.ex. en utredning från SIPRI som genomfördes 2013 på order av riksdagen för att utreda implikationer för Sverige om vapenexporten stramades åt till icke-demokratiska stater. Denna utredning hade ett stort fokus på det ekonomiska perspektivet samt vilka som fick motta vilken sorts vapen. Grünhage, et. al. (2013) utreder bakgrunden till EU:s regleringar om vapenexport bl.a. The eu code of conduct on arms exports från 2008, samt transparensen inom EU angående medlemsländers vapenexport som skulle ökats genom denna code of conduct (Grünhage, et. al., 2013)

Inom den tidigare forskningen gällande ämnet svensk vapenexport finns det artiklar som undersöker svensk förvaltning i förhållande till vapenexport. Matz (2022) forskar på hur den svenska staten har blivit involverad i svensk vapenexport genom att vapenexporten alltid hanteras av svenska myndigheter och det har vuxit fram en statlig intelligens för svensk vapenexport (Matz, 2022). Coetzee, & Berndtsson, (2023) forskar på det ekonomiska perspektivet, men mer specifikt hur svenska policier och politiska beslut har formats för att främja ekonomin kopplad till militärindustrin. Artikeln lyfter även hur svensk förvaltning är kopplat till militärindustrin samt hur detta har påverkat svenska policys angående vapenexport.

3.1 Bidrag till forskningen

Tidigare forskning om svensk vapenexport fokuserar på fem primära faktorer som tidigare nämnts. Denna studie vill bidra till forskningen genom att analysera med vilka motiveringar svenska regeringen och ISP efter 2018 godkänt vapenexport till länder där väpnade konflikter rådde under tiden för exporten, eller som bröt ut kort efter godkännandet. Metoden motivanalys har som syfte att kartlägga de medvetna överväganden en aktör gör innan de fattar ett beslut (Esaiasson et. al. 2017), vilket i detta fall kommer bidra till ny kunskap för ämnet svensk vapenexport inom förvaltningsperspektivet. Tidigare forskning har genomförts på svensk förvaltning kopplat till vapenexporten och olika aspekter inom detta. Denna studie har som syfte att lyfta motiv för vapenexportens bevekelsegrunder och hur användandet av lag om undantag har motiverats.

Motivanalysen för denna studie har militariseringsteorin som teoretisk utgångspunkt. Militariseringsteorin är en teori som syftar på militärindustrin och staters säkerhetsintresse, men som sällan tillämpats på svensk vapenexport och kommer därmed bidra med ett nytt perspektiv. Motivanalys är en metod som inte ofta används inom ämnet vapenexport, och genom att använda denna kommer studien bidra med ett nytt perspektiv. Trots att befintlig forskning existerar som belyser ämnen denna uppsats har som syfte att lyfta kommer motivanalysen tillföra något nytt till forskningen och studien har därmed inomvetenskaplig relevans, då det finns en tydlig forskningslucka när det kommer till de medvetna överväganden bakom svensk vapenexport.

Studien besitter även utomvetenskaplig relevans då den öppnar upp för en diskussion om framtida policyskapande.

4. Teori

Vilka möjliga motiv kan finnas till vapenexportfall som förefaller vara svårförenliga med den svenska utrikespolitikens målsättningar? För studien krävs teoretisk förankring för att kunna etablera förhåndsdefinierade motiv som agerar som en hypotes för studien. En teori som är lämplig för studiens syfte är militariseringsteorin. Tidigare forskning har uppmärksammat militärindustrins betydelse för Sveriges internationella anseende och egna försvar, därmed är det lämpligt att utgå från denna forskning för att genomföra studien.

4.1 Militariseringsteorin

Militariseringsteorin är en teori om hur förberedelser för krig normaliseras, bl.a. genom vapenexport, stater som fokuserar större delar av ekonomin på krigsmateriel och militärindustrin som helhet. Militariseringsteorin är vidare en teori som syftar på processen genom vilket samhällen uppmuntrar till våld och krig. Diplomatiska problem kan antingen lösas genom fredliga förhandlingar och diplomati, eller genom våld som uppmuntras genom militarisering. Militarisering är dessutom en process som sker genom att skapa en tro på att det finns ett hot, oavsett om hotet är i det egna landet eller utomlands. Detta eskalerar sedan i att krig glorifieras och detta resulterar i att de militära utgifterna i en stat ökar och att mer export och import av vapen sker (Alderson, 2020).

Det finns flera olika anledningar till den ökade militariseringen. Den ökade teknologiska utvecklingen inom militärindustrin och behovet av att ligga först i utvecklingen, ekonomisk tillväxt, samt de ökade spänningarna i omvärlden med främst Rysslands anfallskrig mot Ukraina och Kinas upprustning och ekonomiska tillväxt (Tan, 2023). Många länder använder dessa anledningar som ursäkt till varför de måste importera vapen för sin egen säkerhet och överlevnad. Ur ett statsvetenskapligt perspektiv är detta en teoretiskt realistisk förklaring till varför stater spenderar mer pengar på militären, för att trygga landets egen säkerhet och överlevnad. Den situation som råder nu med upprustning är ett tydligt fall av säkerhetsdilemmat, när en stat rustar upp sin militär för att trygga sin egen säkerhet gör detta en annan stat osäker och därmed måste den andra staten rusta upp ännu mer.

Den ökade militariseringen runt om i världen kan därför bidra med förståelse till varför Sverige fortfarande exporterar den mängd vapen som de idag gör, för att trygga den egna säkerheten genom möjligheten att producera vapen i det egna landet och att genom export

säkerställa finansiering för detta arbete. Genom denna teori kan möjliga bevekelsegrunder identifieras. Att Sverige har behovet av att rusta upp innebär ökad vapenproduktion och för att finansiera detta måste exporten öka, samt att Sverige behöver få skydd genom fler allianser och handelsavtal.

4.2 Från teori till analysram

De motiv som härletts och som fungerar som en hypotes för studien är, viljan att tillgodose det inhemska behovet, viljan att främja mellanstatliga relationer samt viljan att skapa skydd för Sverige genom handel. För att undersöka dessa motiv kommer motivindikatorer att användas. Motivindikatorer är det som utläses från den empiriska datan som möjliggör för slutsatsdragning utifrån en motivanalys (Esaiasson et. al. 2017).

Det mest uppenbara motivet som kan härledas utifrån militariseringsteorin är att tillgodose det inhemska behovet av krigsmateriel. Det historiskt största argumenten till varför Sverige bör exportera vapen är för att kunna tillgodose det inhemska behovet av krigsmateriel och fortsätta den teknologiska utvecklingen (Regeringen, 2023). Sveriges behov av krigsmateriel kan teoretiskt förankras i militariseringsteorin. Då Sverige själva måste vara beredda att bemöta ett anfall måste det finnas tillräckligt med krigsmateriel för det svenska försvaret, och för att tillgodose detta behov måste svensk militärindustri få exportera vapen till andra stater. Den svenska militärindustrin behöver gå med vinst på tillverkningen och försäljningen av krigsmateriel, något som inte är möjligt om försäljning enbart sker till den svenska militären. Regeringen belyser ofta det stora hotet som är konflikten i Ukraina och Ryssland som en motivering till varför det är av intresse att Sverige själva ska kunna försörja militären med det krigsmateriel som behövs (Regeringen, 2023). Detta är ett tydligt exempel på militarisering då ett hot framställs, som sedan används för att motivera behovet av krigsmateriel.

Ett annat motiv som kan härledas utifrån militariseringsteorin är att främja mellanstatliga relationer. Genom att exportera vapen till vissa stater skapar Sverige en diplomatisk relation med den andra staten och sätter staten i en beroendeställning till Sverige, vilket kan stärka Sveriges ställning på den internationella arenan. Detta kan även ge Sverige möjligheten att på sikt trygga sin egen säkerhet genom att skapa mellanstatliga relationer till stater och genom den goda mellanstatliga relationer uppmuntra instabila stater till demokratiska styrelseskick, mänskliga rättigheter och friheter. Sveriges utrikespolitiska mål är att skapa en omvärld som genomsyras av demokrati och mänskliga rättigheter, detta kan genomföras genom att

exportera varor bl.a. krigsmateriel för att möjliggöra för Sverige att påverka statens syn på mänskliga rättigheter och demokrati. Enligt den statsvetenskapliga teorin om den demokratiska freden är det högst osannolikt att en demokratisk stat skulle anfälla en annan demokratisk stat, därför är det även av Sveriges säkerhetspolitiska intresse att influera stater till att bli demokratiska. Regeringen fastslog 2023 att den viktigaste aspekten för svensk säkerhetspolitik är att värna om Sveriges säkerhetsintresse, och att detta sker främst genom att värna om våra militärallianser och att bidra till ett världsläge som gynnar dessa (Regeringen 2023). Därmed synliggörs motivet som är att värna om Sveriges mellanstatliga relationer dels genom export till länder Sverige är allierade med dels genom att exportera vapen till länder som således skapar en omvärld som gynnar Sverige, dess allianser och mellanstatliga relationer.

Ytterligare ett motiv som kan härledas från militariseringsteorin är skydd genom handel. Detta är det mest specifika motivet som kan härledas från militariseringsteorin och det är snarlikt ovanstående motiv om mellanstatliga relationer, men det finns en viktig skillnad mellan motiven. Att Sverige exporterar vapen till en annan stat och handlar med den innebär ett visst skydd för Sverige då staten som mottar vapen inte ser ett anfall mot Sverige som lukrativt då staten är i en beroendeställning gentemot Sverige och Sverige är i en beroendeställning till den staten, och således garanterar Sverige sin egen säkerhet. Detta motiv är snarlikt ovanstående motivet om mellanstatliga relationer, detta motiv är dock distinkt genom ömsesidigheten i handelsförhållandet. I ovanstående motiv är det inte nödvändigt att Sverige också importerar mycket från staten, syftet med ovanstående motiv är en ensidig beroendeställning som ger Sverige möjlighet att påverka och influera staten genom en mellanstatlig relation som gynnar Sverige och dess allierade och fokuserar på Sveriges utrikespolitiska mål ur ett säkerhetsperspektiv. För motivet skydd genom handel belyses faktumet att Sverige behöver kunna importera varor från staten, och det råder därmed interdependens som ger Sverige skydd. Detta motiv fokuserar därmed på Sveriges säkerhetspolitiska intresse. Sverige har under många år byggt upp en relation av ömsesidigt beroende gentemot flera stater genom just vapenexporten (Regeringen, 2023). Detta tryggar Sveriges suveränitet och säkerhet genom att skapa goda relationer till andra stater genom vapenhandeln och därigenom skapa interdependens. Att fler stater rustar upp sitt försvar är ett faktum (Tan, 2023). Sveriges militarisering uttrycks således genom att Sverige utnyttjar sin position som en liten stat med en stor militär industri och detta gör således att Sverige skapar interdependens till andra stater som militariserar och är i behov av krigsmateriel.

Samtliga härledda motiv kan förstås inom ramen för ett bredare säkerhetsintresse. De härledda motiven agerar som underkategorier för det svenska säkerhetsintresset och möjliggör precisering för analysen. Nedan presenteras en teoretisk summering av analysramen som ska användas för den empiriska studien.

Figur 1. Teoretisk analysram

Det inhemska behovet	Mellanstatliga relationer	Skydd genom handel
Motivindikator för motivet		

Dessa motiv är breda och kan vara svåra att identifiera som motiveringar i enskilda fall av vapenexport, därmed kommer ett instrument användas som är förankrat i den för tiden av vapenexporten rådande omvärldssituationer. För att tydligare kunna förstå motiven och identifiera dem i materialet genom motivindikatorer kommer omständigheter som rådde både i Sverige men även i omvärlden tas i beaktande. Olika händelser och situationer i omvärlden kommer analyseras för att tydligare förstå om dessa förhandsdefinierade motiv kan urskiljas i dokumenten med bakgrunden i dessa händelser, samt om ett specifikt motiv var särskilt centralt just vid denna tidpunkt. Detta instrument kommer främst att användas genom analyser av rapporter och uttalanden för att etablera en kontext där lämpliga motivindikatorer identifieras.

5. Metod

5.1 Design och metod

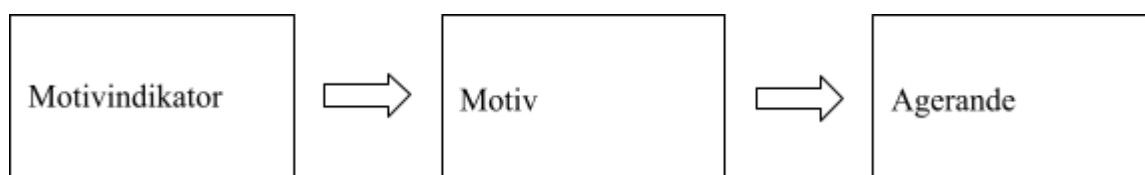
Denna studie är designad som en fallstudie av den svenska statens hantering av vapenexport till länder där väpnad konflikt rådde eller bröt ut kort efter tiden för exporten. Fallen kommer att vara fall av vapenexport till stater som efter år 2018 befann sig i en väpnad konflikt eller en väpnad konflikt som bröt ut efter 2018 kort efter att Sverige exporterat krigsmateriel till staten. Forskningsfrågan utgår från år 2018 då detta var året lagändringen som fastställer striktare krav på helhetsbedömning av en stat innan godkännande för vapenexport trädde i kraft. Denna lagändring innebar hårdare krav på när ett fall av vapenexport kunde godkännas utifrån redan rådande riktlinjer, däribland kravet på att Sverige inte får exportera vapen till länder där väpnad konflikt råder eller riskerar att bryta ut. Det är därmed relevant att undersöka dessa fall utifrån forskningsfrågan för denna studie och den lucka som råder i befintlig forskning på ämnet svensk vapenexport.

5.2 Motivanalys

Studien kommer att vara upplagd som en kvalitativ motivanalys som har som målsättning att utifrån en viss mängd fall undersöka motiveringen bakom svensk vapenexport till länder där väpnad konflikt rådde, eller bröt ut kort efter exporten. Motiveringarna skiljer sig från motiven då en motivering är ett offentligt uttalande som kan härleda till ett motiv och därmed inte samma sak som ett motiv. Den huvudsakliga metoden är motivanalys då syftet med studien är att analysera motiven bakom den svenska vapenexporten. Motivanalys är en lämplig metod för denna studie då en motivanalys har som syfte att kartlägga de medvetna överväganden en aktör gör innan de fattar ett beslut (Esaiasson et. al. 2017). Det man med säkerhet vet när man genomför en motivanalys är agerandet och en motivanalys har som syfte att identifiera motiven till detta agerande. För att identifiera motiven används motivindikatorer. Motivindikatorer är det som utläses från den empiriska datan som möjliggör för slutsatsdragning utifrån en motivanalys (Esaiasson et. al. 2017).

En motivanalys kan presenteras enligt följande modell som A. Hadenius (1983) framställt.

Figur 2. Motivanalys

Det första steget i denna motivanalys är att bestämma aktörerna vars motiv analyseras. Då aktörerna som skall analyseras är regeringen samt ISP blir detta en motivanalys som utgår från kollektiva motiv. Kollektivets agerande och slutgiltiga beslut väger tyngre än en individs agerande i denna studie och därför är det kollektiva agerandet som kommer analyseras. För att möjliggöra slutsatsdragning kommer även uttalanden från relaterade kollektiv eller individer användas. I denna studie är det främst utrikesdepartementets och relevanta ministrars uttalanden i förhållande till beslutet som kommer att analyseras i ett relaterande syfte.

Inom metoden motivanalys är det viktigt att fastställa om det i undersökningen finns tänkbara motiv som är grunden för undersökningen, eller om undersökningen görs förutsättningslöst. (Esaiasson et. al. 2017). Studien kommer ha sin utgångspunkt i militariseringsteorin och därmed kommer denna motivanalys genomföras med förhandsdefinierade motiv, för att studiens resultat ska besitta validitet och vara teoretiskt förankrad. Detta kommer dock inte att utesluta att andra motiv identifieras under analysen. De förhandsdefinierade motiven i denna studie fungerar som hypoteser. Förhandsdefinierade motiv kan vara situationsanpassade eller allmängiltiga. Situationsanpassade motiv ger en detaljerad förklaring till varför en aktör agerat som den gjort vid ett specifikt beslut, medan allmängiltiga motiv ger förklaringar som kan återfinnas i liknande beslutssituationer (Esaiasson et. al. 2017). Dessa motiv är att tillgodose det inhemska behovet av krigsmateriel, främja mellanstatliga relationer, samt skapa skydd genom handel. Dessa motiv är strategimotiv. Strategimotiv är förhandsdefinierade allmängiltiga mål inom en specifik arena (Esaiasson, 2017 et. al.). Arenan i detta fall är den internationella arenan. Dessa motiv är därmed strategimotiv då de grundar sig i att regleringen för svensk vapenexport har haft som syfte att bidra till Sveriges säkerhetspolitiska intresse och Sveriges utrikespolitiska mål (Regeringen, 2023). För att identifiera dessa motiv kommer motivindikatorer att användas.

Den motivindikator som alltid ska undersökas i en motivanalys är de aktuella aktörernas direkta motiveringar. Utgångspunkterna för denna studie är att regeringen och ISP har gjort medvetna överväganden i fall om godkännande av undantag för vapenexport och det är därmed viktigt att deras egna uttalande och motiveringar utgör en grund för motivanalysen. Dessa motivindikatorer går att finna genom nedtecknat offentligt material, men även genom journalistiska intervjuer eller presskonferenser (Esaiasson et. al. 2017). De viktigaste

motivindikatorerna för denna studie kommer därmed vara regeringens skriftliga motiveringar och bedömningar i skrivelser om strategisk exportkontroll av krigsmateriel och PDA från de relevanta åren för de valda fallen, samt regeringens utrikespolitiska rapporter från de relevanta åren. Motiveringarna skiljer sig från motiven då en motivering är ett offentligt uttalande som kan härleda till ett motiv och därmed inte samma sak som ett motiv. En relevant motivindikator för studien är uttalanden i Sveriges utrikespolitiska doktriner då dessa förklarar Sveriges allmänna motiv till utrikespolitiska beslut och vad Sverige vill försöka åstadkomma på det internationella fältet (Esaiasson et. al. 2017). Det som fastställs i dessa dokument är indikatorer på motiven som ligger bakom besluten om godkännande av vapenexport. Även uttalanden från utrikesdepartementet, regeringskansliet, försvarsministrar, utrikesministrar och statsministrar från de relevanta åren kommer att användas för att identifiera motivindikatorer. I offentliga dokument är det inte garanterat att regeringen direkt kommer att skriva ut varför ISP beslutade att bevilja tillstånd för vapenexport till stater som enligt lagstiftningen egentligen inte bör ha fått tillstånd, och undantaget i 1a§ har använts. Det är därmed av relevans att hitta dessa motivindikatorer i andra källor som är kopplade till beslutet för att hitta motiven till tillåtelse för undantag från lag om krigsmateriel. De motivindikatorer som kommer användas för denna studie är därmed främst motiveringar och bedömningar i regeringens skrivelser om strategisk exportkontroll av krigsmateriel och PDA, samt utsagor i utrikespolitiska rapporter och pressmeddelanden.

Analysen kommer att vara uppdelad i tre sektioner där varje sektion motsvarar ett fall av en stat som Sverige exporterat vapen till och det året exporten skedde. Analysen kommer inledas med en förklaring av hur omständigheterna var i staten under tiden för exporten, samt en förklaring om den väpnade konflikten och huruvida den rådde under eller bröt ut efter exporten. Efter att detta förklarats kommer sedan motivanalysen som beskrivs ovan genomföras på varje fall och de motiv som vägt tyngst kommer att presenteras i en slutsats.

5.3 Operationell analysram

För att genomföra en motivanalys är det viktigt att använda motivindikatorer för de teoretiskt härledda motiven. För att operationalisera analysramen är det därmed lämpligt att konkretisera motivindikatorerna som tyder på respektive förhandsdefinierade motiv. Motivindikatorerna för samtliga motiv går att identifiera i källor som är direkt kopplade till beslutet om vapenexport, men även i mer generellt material kopplat till Sveriges säkerhetspolitiska intresse och utrikespolitiska mål.

För motivet att tillgodose Sveriges inhemska behov av krigsmateriel är motivindikatorerna, precis som motivet i sig, väldigt tydliga. Dessa motivindikatorer kan framkomma i ett offentligt dokument i en syftesmening där regeringen eller ISP skriver att Sverige borde fortsätta exportera vapen för att främja den inhemska vapenindustrin. Det kan även framkomma i ett uttalande från en relevant individ t.ex. försvarsministern om varför den inhemska vapenindustrin är viktig för Sveriges säkerhetspolitiska intresse. Då detta motiv historiskt sett och än idag är en av de största anledningarna till att svensk vapenindustri fortfarande existerar kan det bli problematiskt att särskilja detta motiv som extra viktigt i ett specifikt fall av svensk vapenexport, då det är ett övergripande motiv för all form av svensk vapenexport och inte nödvändigtvis är kopplad till export till en specifik stat.

För motivet att främja mellanstatliga relationer är det av vikt att analysera Sveriges uttalade relation till mottagarstaten för exporten för att identifiera motivindikatorer. På regeringens hemsida sammanfattar utrikesdepartementet Sveriges diplomatiska relationer till andra stater, och belyser ofta om handeln är betydande, samt om Sverige arbetar för att främja mänskliga rättigheter och demokrati i staten i olika rapporter. Även uttalanden från en minister som är av relevans för beslut rörande vapenexporten eller Sveriges diplomatiska förbindelser, t.ex. utrikesminister, försvarsminister, eller statsministern, är relevanta källor för motivindikatorer för detta motiv. I dessa källor går det att upptäcka om Sverige exporterar mycket varor till staten i fråga och bygger en diplomatisk relation på detta, eller om Sverige genom exporten stärker en mellanstatlig relation med en allierad stat. Det är dock av vikt att om handeln nämns ska detta vara i ett relationsbyggande sammanhang. Den diplomatiska relationen med mottagarstaten är det viktiga för detta motiv. Dessa källor möjliggör även upptäckter om Sverige genom exporten har möjliggjort för Sveriges utrikespolitiska mål således visar motivindikatorer för detta.

För motivet skydd genom handel är det ömsesidigheten i handelsförhållandet som är av vikt för motivet. Regeringen skulle aldrig publicera ett offentligt dokument där det tydligt står att Sverige exporterar vapen till en stat för att undvika att den staten skulle anfälla Sverige, således är det av vikt att läsa mellan raderna för att identifiera dessa motivindikatorer. Dessa motivindikatorer kan identifieras i offentliga dokument från utrikesdepartementet där det framkommer att Sverige gynnas ekonomiskt av en ömsesidig handelsrelation med staten och det råder interdependens. Även det operationella instrumentet att analysera rådande världsläget är av stort intresse för att identifiera motivindikatorer för dessa motiv, t.ex. i form att regeringen belyser att denna stat är allierad med en stat som Sverige och dess allierade anser som osäker och att Sverige genom handel med denna stat kan trygga sitt egna säkerhetspolitiska intresse.

Det första man vet när man genomför en motivanalys är agerandet, och för att identifiera motivet till detta agerandet måste motivindikatorer användas (Hadenius, 1983). Varje del i matrisen är ett motiv, och för att analysera om detta motiv är det som låg bakom det faktiska agerandet i vapenexportfallet kommer motivindikatorer vara det som möjliggör denna upptäckt. Motivindikatorerna kan identifieras i olika källor, men alla har gemensamt att de är av relevans för beslutet. Under analysen kommer alla dessa källor som nämns att undersökas för att identifiera motivindikatorerna och analysera vilka motiv som låg bakom det faktiska agerandet och således besvara forskningsfrågan för denna studie. Nedan presenteras en summering av operationaliseringen av analysramen.

Figur 3. Operationell analysram

Det inhemska behovet	Mellanstatliga relationer	Skydd genom handel
Exempel på motivindikator för motivet		
<i>“Svensk vapenexport behövs för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande”</i>	<i>“Vi har historiskt mycket täta band med land X som den här regeringen har arbetat hårt för att återuppbygga”</i>	I samband med slutandet om ett avtal angående handel med krigsmateriel <i>“ser med tillförsikt fram emot att fördjupa samarbetet med land X”</i>

5.4 Material

Uppsala Conflict Data Program (UCDP) där alla väpnade konflikter i världen sedan 1975 är kartlagda kommer användas för att välja konflikt. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) som tillhandahåller data om militärindustrin och vapenexport kommer nyttjas för att komplettera undersökningen med relevant information om svensk vapenexport.

Urvalet av stater kommer vara brett för att täcka olika sorters konflikter och länder med olika ekonomiska och politiska förutsättningar då fokuset för studien inte är att studera vapenexport till en specifik typ av stat, utan att analysera motiven bakom exporten oavsett förutsättningarna i landet. Enda gemensamma nämnaren för valet av fall kommer att vara att staterna antingen befann sig i eller kort efter exporten deltog i en väpnad konflikt, samt att den relevanta konflikten är det som UCDP klassificerar som "state-based violence" det vill säga att staten är involverad i konflikten då den svenska vapenexporten sker till statliga aktörer (UCDP, u.å).

Motiveringarna i regeringens strategiska exportkontroll av krigsmateriel och PDA som publiceras varje år i samråd med ISP kommer sedan analyseras. I denna skrivelse redogör regeringen för godkännande och avslag för vapenexport samt beskriver världsläget för att motivera varför Sverige exporterat vapen eller valt att inte göra det, samt till vilket syfte vapenexporten skett. Skrivelsen redogör även för Sveriges utrikespolitiska mål och säkerhetspolitiska intresse som en del av förklaringen till vapenexporten. För att söka motivindikatorer används även uttalanden från centrala aktörer för beslut om godkännande av undantag från lag för att exportera vapen till stater som är i eller på randen till krig. Detta kan vara dokument, rapporter och uttalanden från utrikesdepartementet, regeringskansliet, uttalanden från statsministern, eller liknande auktoritetsfigurer. Med denna metod kommer studien visa ett urval av länder som Sverige exporterat vapen till. Det kommer också att vara tydligt om väpnad konflikt rådde i eller bröt ut i landet kort efter exporten. Motiven till vapenexporten kommer också att identifieras genom nyttjande av denna metod.

5.5 Slutsatsdragning

Kriterium för slutsatsdragning behövs för att vägleda slutsatsdragningen på basis av studiens resultat. Dessa kriterium grundar sig i att det ska finnas ett kausalt samband mellan motiven och agerandet, och motivindikatorerna ska hämtas från centrala aktörer i aktuella dokument. Slutsatsdragningen grundar sig på de förhandsdefinierade motiven med utgångspunkt i militariseringsteorin. Utifrån metoden motivanalys är det frekvensen av motiv som möjliggör slutsatsdragning, inte upprepning av en motivering utan frekvensen av liknande motiveringar och dess centralitet (Essiasson, et. al. 2017). Centralitet är det viktigaste för slutsatserna, men om olika motivindikatorer identifieras med samma grad av centralitet är det frekvensen som avgör vilket motiv som väger tyngst och som slutsatsen grundar sig på. Slutsatsen för studien kommer att ske på basis över vilka motivindikatorer som är mest frekventa och som har högst centralitet i materialet som sedan kommer härledas till motiven med grund i militariseringsteorin. I en motivanalys kan man aldrig med säkerhet säga vilket motiv som ligger bakom agerandet, men det går att analysera vilka indikatorer som väger tyngst och talar för ett visst motiv och på så vis besvara forskningsfrågan. Genom detta kommer uppsatsen ge ett svar på forskningsfrågan, hur vapenexporten har motiverats.

6. Resultatredovisning

Analysen och resultaten för studien kommer att presenteras enligt följande disposition. Dispositionen är densamma för alla fall. Inledningsvis beskrivs den aktuella konfliktsituationen och den vapenmottagande aktörens roll i konfliktsituationen.

Därefter följer en beskrivning av svensk vapenexport i hänseende till den specifika konflikten och staten, hur mycket krigsmateriel och vilka sorters krigsmateriel som exporterades, samt hur mycket exporten var värd det specifika året. En aktuell världsanalys kommer därefter att belysa händelser som är av relevans för Sveriges utrikespolitiska mål och säkerhetspolitiska intressen i hänseende till det aktuella fallet.

Avslutningsvis kommer beslutsunderlagens innehåll summeras och analyseras utifrån motivanalysens analysram för att se vilka motiveringar som kan härledas från materialet.

6.1 Förenade Arabemiraten 2021

Via UCDP:s "fatalities view" kan man utläsa att det sedan 2015 rått stora oroligheter i Yemen då mängden konfliktrelaterade dödsfall drastiskt ökat i landet sedan detta år (UCDP, 2023). År 2015 utbröt interna konflikter i Jemen när Huthirebeller, även kända som Ansarallah, tog över huvudstaden i Yemen och tvingade sittande presidenten Abdrabbuh Mansur Hadi och hans regering att fly huvudstaden. Ansarallah blev därmed den nya regeringen i Jemen (UCDP, 2023).

Ett inbördeskrig bröt därefter ut mellan Hadis trupper och Ansarallah. 2022 avgick Hadi och ersattes av ett presidentiellt råd på åtta män som kallas forces of the presidential leadership council. Hadi och därefter rådet har fått stöttning i inbördeskriget från en koalition av de arabiska staterna däribland FAE. Denna koalition har upprätthållit en blockad i Jemen. (UCDP, 2023). Inbördeskriget har gett upphov till en av de största humanitära kriserna i modern tid och den civila befolkningen har lidit. Röda korset uppskattade att år 2018 var det över 20 miljoner civila i Jemen som var i behov av humanitärt stöd (UCDP, 2023).

Kritik har riktats mot FAE sedan kriget i Jemen inleddes. Kritiken har handlat om hur FAE har bedrivit sin krigföring och misstanke om brott mot folkrätten har väckts (Utrikesdepartementet, 2019). FAE drog sig ur Jemen 2020 militärt, men har fortsatt haft ett stort inflytande i kriget och rapporter om drönarattacker, kopplade till FAE, har inkommit (Uppsala universitet, 2023). År 2020 trappades konflikten upp och UCDP uppskattar att 23 436 dödsfall kopplade till den väpnade konflikten skedde (UCDP, 2023).

I SIPRI:s dataset framkommer det att Sverige år 2021 fullföljde delar av leveransen av det luftburna radarsystemet Global Eye som tillverkas av SAAB till FAE (SIPRI, data hämtad 2024.). I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll för krigsmateriel och PDA från 2021, författad av Magdalena Andersson (S) och Anders Ygeman (S), framkommer det ytterligare detaljer om Global Eye exporten. Värdet av den enskilda exporten var 7.5 miljarder sek vilket uppgick till en tredjedel av Sveriges totala vapenexportvärde år 2021. Vapen inom flera kategorier exporterades till FAE till ett värde av totalt 8.7 miljarder. Bland annat inom kategori fem för "*Bomber, torpeder, raketer, missiler...*" kategori tio "*Luftfartyg, lättare än luftfarkoster, obemannade luftfartyg (UAV), flygmotorer och utrustning för luftfartyg, tillhörande utrustning samt komponenter som särskilt utformats*

för militär användning” samt kategori 21 “”Programvara”” (Regeringen, 2021). Inga nya tillstånd godkändes för vapenexport till FAE 2021 (Regeringen, 2021).

Motivanalys

År 2018 konstaterade regeringskansliet att FAE är en av Sveriges största handelspartners i mellanöstern och att den totala exporten av varor från Sverige till FAE uppgick till ett värde av fem miljarder SEK. FAE är därmed en viktig handelspartner för Sverige, och diplomati genom handel genomsyrar Sveriges relation med FAE (Regeringskansliet, 2018). Detta skulle kunna ses som en indikator på motivet skydd genom handel, där vapenexporten är en del av denna handel.

SAAB meddelade 2024 att den sista leveransen av Global Eye systemet var fullföljd, och att SAAB genom denna omfattande affär med FAE kunde utveckla detta världsledande system väldigt snabbt (SAAB, 2024). Just nu är det två stater i världen som har detta radarsystem, FAE som har fem i tjänst och Sverige som har tre system beställda med förväntad leverans 2027-2029. Det unika med detta radarsystem är att den är unikt bra på att i förtid upptäcka luftburna attacker och andra hot (SAAB, 2024).

I den nationella säkerhetsstrategi från 2024 skriver statsminister Ulf Kristersson (M):

“Vi stärker den svenska försvarsförmågan. Sedan några år är det inte främst resurserna, utan tiden som är knapp. Upprustningen av totalförsvaret pågår i oförminskad takt. Det finns redan i dag en djup insikt i flera olika delar av samhället om att motståndskraften måste öka, en insikt som behöver spridas ytterligare och fördjupas. Så bygger vi beredskap på riktigt.”(Regeringskansliet, 2024).

“Att innovationskraft alltmer blir en säkerhetspolitisk tillgång skapar samtidigt möjligheter att stärka svenskt inflytande, inklusive på det försvarsindustriella och försvarstekniska området.” (Regeringskansliet, 2024)

“Vi stärker den svenska försvarsförmågan. Sedan några år är det inte främst resurserna, utan tiden som är knapp. Upprustningen av totalförsvaret pågår i oförminskad takt. Det finns redan i dag en djup insikt i flera olika delar av samhället om att motståndskraften måste öka, en insikt som behöver spridas ytterligare och fördjupas. Så bygger vi beredskap på riktigt.” (Regeringskansliet, 2024)

Genom detta påpekar Ulf Kristersson vikten av att utveckla svensk försvarsindustri för att möjliggöra snabb upprustning. Detta är en motivindikator för att tillgodose det inhemska behovet.

I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll 2021 framkommer det att Global Eye exporten var en följdleverans av en vapenaffär som godkändes 2016, innan den nya lagen om krigsmateriel trädde i kraft. Vidare menar regeringen att de ser över följdleveranser för vapenexportfall innan 2018 och om lagändringen utgör *“ett ovillkorligt hinder”*, men att varje fall granskas enskilt (Regeringen, 2022). Regeringen skriver i skrivelsen från 2021:

“Såväl riksdagen som regeringen har vid upprepade tillfällen fastslagit att internationella samarbeten rörande utveckling och produktion av krigsmateriel är en förutsättning för svensk försvarsindustri.” (Regeringen, 2022).

Det tyder på att det är av vikt att genomföra avtalade vapenexporter, även om det inte skulle ha godkänts utifrån lag om krigsmateriel efter lagändringen 2018, men att det finns möjlighet att avbryta pågående affärer med hänvisning till lagändringen vilket regeringen valde att ej göra i detta fall. Det finns inget i skrivelsen om de övriga exporterna till FAE. I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll 2021 listar regeringen två punkter som ligger till grunden för samtliga godkännande under 2021, som ej är specifikt för exporten till FAE.:

“Tillstånd bör bara medges om utförelse eller samverkan 1. behövs för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande, eller det i övrigt finns ett säkerhetspolitiskt intresse för det, samt

2. det inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik.” (Regeringen, 2022)

Källorna från regeringskansliet är de minst centrala för beslutet då det är en generell källa om svensk handel med FAE och ej specifikt diskuterar vapenexporten. Sveriges nationella säkerhetsstrategi från 2024 är en mer central källa för att identifiera motivindikatorer då författarna är regeringen, samt direkta paragrafer från statsminister Ulf Kristersson. Dock är det en annan regering än den som fattade beslutet om vapenexporten till FAE 2021, men som konstaterats ovan är Sveriges säkerhetspolitiska intresse och utrikespolitiska mål något som är icke-ideologiskt och ser detsamma ut oavsett regeringspartier. Denna skrivelse diskuterar inte export till specifikt FAE, snarare den militärindustriella utvecklingen generellt. Den mest centrala källan för motivindikatorer är regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll från år 2021 då det är denna källa som direkt redovisar för vapenexporten samt besluten som

fattats. Nedan följer en summering av resultat utifrån denna analys. De mest centrala motivindikatorerna markeras med fetstilt text.

Figur 4. Sammanställning av resultat vapenexport till FAE 2021

Det inhemska behovet	Mellanstatliga relationer	Skydd genom handel
Motivindikator för motivet		
<p><i>“Att innovationskraft alltmer blir en säkerhetspolitisk tillgång skapar samtidigt möjligheter att stärka svenskt inflytande, inklusive på det försvarsindustriella och försvarstekniska området.”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“Vi genomför sedan ett antal år tillbaka kraftiga förstärkningar av vårt totalförsvar och av vår krisberedskap”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“Av särskild vikt är uppbyggnaden av totalförsvaret”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“Vi stärker den svenska försvarsförmågan. Sedan några år är det inte främst resurserna, utan tiden som är knapp. Upprustningen av totalförsvaret pågår i oförminskad takt. Det finns redan i dag en djup insikt i flera olika delar av samhället om att motståndskraften måste öka, en insikt som behöver spridas ytterligare och fördjupas. Så bygger vi beredskap på riktigt.”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“Såväl riksdagen som regeringen har vid upprepade tillfällen fastslagit att internationella samarbeten rörande utveckling och produktion av krigsmateriel är en förutsättning för svensk försvarsindustri.”</i> (Regeringen, 2022).</p> <p>I samband med varför Global Eye exporten fullföljdes trots lagändringen 2018.</p> <p><i>“Tillstånd bör bara medges om utförelse eller samverkan 1. behövs för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande, eller det i övrigt finns ett säkerhetspolitiskt intresse för det, samt 2. det inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik.”</i> (Regeringen, 2022).</p>	-	-

Att tillgodose det inhemska behovet är därmed det motiv som har högst frekvens och är mest centralt i detta fall och varför Global Eye affären fullföljdes. Dock identifierades ett motiv som inte helt ryms in i analysramen, att fullfölja redan ingångna avtal. Denna motivindikator följs dock upp med att det är av vikt att fullfölja avtal för att värna om den inhemska försvarsindustrin, och kan därmed anses vara ett motiv för att tillgodose det inhemska behovet.

6.2 Filippinerna 2022

Interna konflikter har rått i Filippinerna sedan staten blev självständig 1946. De största konflikterna som råder i landet är konflikten mellan den filippinska regeringen och CPP, och konflikten mellan den filippinska regeringen och den filippinska falangen av IS (UCDP, 2023).

CPP är ett filippinskt kommunistiskt parti som försöker störta den nuvarande regeringen. Flera försök har gjorts för att lösa konflikten utan väpnat våld men dessa försök har misslyckats. Under 2022 dog totalt 166 personer till följd av konflikten (UCDP, 2023). I samband med konflikten mellan den Filippinska regeringen och CPP har övergrepp mot civila gjorts av båda stridande parter (Utrikesdepartementet, 2021).

Den 20:e april 2016 tillkännagav IS att Isnilon Hapilon var ledaren över IS trupper i Filippinerna och därmed skapades en IS falang i Filippinerna. IS rekryterade medlemmar i de södra delarna av Filippinerna, främst Mindanao, där islamistgrupper redan existerade då Mindanao är den del av Filippinerna där en minoritetsgrupp av muslimer bor. Våldet var som mest intensivt 2016 vid skapandet av IS falangen och har deeskalerat under senare år (UCDP, 2023).

År 2018 genomfördes en omfattande vapenexportaffär till Filippinerna när Saab exporterade radarsystemet Sea Giraffe trots lagändringen samma år. Detta radarsystem levererades 2022 (SIPRI, data hämtad 2024). Vapenexporten till Filippinerna har fortsatt trots de pågående interna väpnade konflikterna. I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll år 2022 författad av Ulf Kristersson (M) och Tobias Billström (M) framkommer det att mellan år 2020-2022 exporterade Sverige krigsmateriel och PDA till Filippinerna till ett värde av 7.7 miljoner SEK (Regeringen, 2023). Under 2022 exporterades vapen från kategori 5, 21 och 22

till Filippinerna. Detta inkluderar *“eldlednings-, övervaknings- och varningssystem och relaterade system...”, “programvara”, och “teknik”*.

Motivanalys

Sverige har viktiga handelsförbindelser i Filippinerna. År 2021 uppgick den totala exporten från Sverige till Filippinerna till 1,7 miljarder SEK. Exporten består främst av verkstadsprodukter, läkemedel, motorfordon, pappersmassa och papper. Sveriges import från Filippinerna beskriver regeringskansliet som *“blygsam”* och uppgick till 0.7 miljarder SEK 2021 och består främst av skor, sportartiklar, kontorsmaterial och elektroniska komponenter (Regeringskansliet, u. å.). 2016 öppnade Saab ett kontor på Filippinerna vilket öppnade upp spekulationer om att Sverige skulle börja exportera vapen till Filippinerna trots landets inre konflikter.

Även för detta fall är den nationella säkerhetsstrategin från 2024 relevant. Främst genom motiveringar som:

“Svensk säkerhet och välbefinnande är beroende av andra länders intresse av att handla med och samarbeta med Sverige. Sverige ska stärka samarbetet med för oss särskilt viktiga länder i Asien och Oceanien. Detta är viktigt inte minst eftersom Europas och Asiens säkerhet har blivit alltmer sammanlänkade.”(Regeringskansliet, 2024).

“Kinas militära upprustning och modernisering påverkar säkerheten i Asien, men också globalt.” (Regeringskansliet, 2024)

Detta tyder på att det är av Sveriges säkerhetspolitiska intresse att ha en god relation med stater nära Kina. Dessa motivindikatorer tyder på motivet skydd genom handel då Sverige genom ett gemensamt samarbete med länder i Asien och Oceanien, där Filippinerna är ett strategiskt placerat land, kan trygga sin egen säkerhet.

2023 skrev Sveriges försvarsminister, Pål Jonson (M), och Filippinernas försvarsminister, Carlito Galvez Jr, under ett samarbetsavtal gällande anskaffning av försvarsmateriel. Jonson sade i pressmeddelandet angående detta avtal att han:

“...ser med tillförsikt fram emot att fördjupa samarbetet med Filippinerna”. (Försvarsdepartementet, 2023).

Den 6:e juni 2024 höll försvarsminister Pål Jonson (M) ett tal i Manila, där han lyfter Sveriges diplomatiska relation med Filippinerna. Flera motivindikatorer framkommer tydligt i detta tal:

“As a trade and innovation-driven economy, Sweden is reliant on the excellence and constant development of our industry, and on good trading relations with partners around the world.” (Försvarsdepartementet, 2024).

Sade Pål Jonson och syftade på försvarsindustrin i Sverige och samarbetet med Filippinerna. I talet lyfter även Pål Jonson hotet mot Europa och att Sverige behöver rusta upp sitt försvar för att möjliggöra fred:

“But we also know that peace comes through strength. And that is why both countries are investing heavily in their armed forces. It is an investment into our continued security and freedom.” (Försvarsdepartementet, 2024)

Sade Pål Jonson och syftade på att Sverige har möjlighet att rusta upp sitt försvar. Detta är motivindikatorer på motivet tillgodose det inhemska behovet genom att utvecklingen av den svenska militärindustrin förlitar sig på att kunna handla med andra stater. Det är dock även indikatorer för motivet skydd genom handel då samarbete med Filippinerna och att Filippinerna är redo att försvara sig i en väpnad konflikt är av vikt för Sveriges säkerhetsintresse, trots de väpnade konflikter som råder i landet.

I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll av krigsmateriel och PDA för 2022 framkommer inga motivindikatorer som specifikt tyder på varför exporten till Filippinerna godkändes, enbart de två punkter som gäller för samtlig vapenexport att vapenexporten krävs för att tillgodose det inhemska behovet samt att vapenexporten ej står i strid mot Sveriges utrikespolitiska mål (Regeringen, 2023).

Den minst centrala källan är regeringskansliets beskrivning av handelsrelationen då denna inte är kopplad till beslutet om vapenexport på samma sätt som övriga källor. Den nationella säkerhetsstrategin är mer relevant då den är författad av samma regeringskoalition som författade skrivelsen om den strategiska exportkontrollen, dock efter besluten om vapenexport till Filippinerna. Pressmeddelandet om försvarssamarbetet är mer relevant då detta är direkt kopplat till en central aktör, Pål Jonson (M) och direkt berör frågan om vapenexport till Filippinerna. Talet Pål Jonsson (M) höll i Manila är ytterligare mer central då detta innehåller fler motivindikatorer och det är direkta citat, inte bara meningar, från en central aktör. Den mest centrala källan är Regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll

för år 2022 då denna skrivelse är den som redogör för vapenexporten och varför den har tillåtits.

Nedan följer en summering av resultat utifrån denna analys. De mest centrala motivindikatorerna markeras med fetstilt text.

Figur 5. Sammanställning av resultat vapenexport till Filippinerna 2022

Det inhemska behovet	Mellanstatliga relationer	Skydd genom handel
Motivindikator för motivet		
<p><i>“As a trade and innovation-driven economy, Sweden is reliant on the excellence and constant development of our industry, and on good trading relations with partners around the world.”</i> (Försvarsdepartementet, 2024)</p>		<p><i>“Svensk säkerhet och välbefinnande är beroende av andra länders intresse av att handla med och samarbeta med Sverige. Sverige ska stärka samarbetet med för oss särskilt viktiga länder i Asien och Oceanien. Detta är viktigt inte minst eftersom Europas och Asiens säkerhet har blivit alltmer sammanlänkad.”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“Kinas militära upprustning och modernisering påverkar säkerheten i Asien, men också globalt.”</i> (Regeringskansliet, 2024)</p> <p><i>“ser med tillförsikt fram emot att fördjupa samarbetet med Filippinerna”.</i> (Försvarsdepartementet, 2023).</p> <p><i>“But we also know that peace comes through strength. And that is why both countries are investing heavily in their armed forces. It is an investment into our continued security and freedom.”</i> (Försvarsdepartementet, 2024)</p>

I denna sammanställning framkommer det att motiven för att tillgodose det inhemska behovet och för att främja skydd genom handel de som har högst centralitet, men då motivet att främja skydd genom handel har högre frekvens är det därmed det motiv som väger tyngst i fallet med vapenexport till Filippinerna 2022.

6.3 Israel 2023

Israel grundades som stat 1948 och sedan dess har staten präglats av väpnade konflikter. Den största orsaken till konflikten har varit den territoriella konflikten mellan Palestina och Israel, där Israel ockuperat territorium som enligt FN-planen från 1947 tillhör Palestina, Västbanken och Gazaremsan. Dessa områden var en del av den föreslagna tvåstatslösningen som FN föreslog 1947 (UCDP, 2023). Osloprocessen var ett försök till fredsförhandlingar mellan Israel och Palestina på 90-talet. Ett avtal skrevs under den 13 september 1993 där Palestinskt självstyre etablerades och Palestinska territorier Gazaremsan och Jeriko skulle återlämnas till Palestina. Detta fullföljdes 1994 och fredsförhandlingarna fortsatte, flera mindre fredsavtal skrevs under och inget väpnat våld rådde mellan 1997 och 1999, men freden har efter detta brutits och konflikten blossade upp igen i slutet av 90-talet och har pågått sedan dess då fredsavtalen aldrig avslutades (UCDP, 2023). Olika icke-statliga palestinska grupper har varit involverade i den väpnade konflikten och de oroligheter som rått sedan Israel grundades, men konflikten trappades upp 7:e Oktober 2023 när den palestinska terrorklassade organisationen Hamas genomförde ett terrordåd där 1 200 israeler dödades och 200 civila togs som gisslan av Hamas. I det efterföljande kriget har över 44 000 palestinier dödat, däribland tiotusentals barn (Regeringskansliet, 2024). Hamas styr Palestina och blev framröstade till att styra Palestina genom ett demokratiskt val 2006. Dessvärre har inget nytt val skett sedan dess (UCDP, 2023). Konflikten som pågår nu har gett upphov till en humanitär kris i främst Gaza där Israel har försvårat för leverans av humanitärt stöd till Gaza och flera länder, inklusive Sverige, jobbar aktivt för att möjliggöra för humanitärt stöd att nå Gaza (Regeringskansliet, 2024)

I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll för krigsmateriel och PDA från år 2023, författad av Ulf Kristersson (M) och Tobias Billström (M) framkommer det att under 2023, samma år som konflikten mellan Israel och Hamas eskalerade, uppgick vapenexporten till Israel till 53 340 000 SEK. Detta krigsmateriel var i största del PDA, samt följdleveranser av komponenter till privata företag i Israel som vid den ursprungliga leveransen inte utgjorde krigsmateriel. ISP gav tillstånd för 10 fall av vapenexport till Israel under 2023. Samtliga tillstånd var för leverans av krigsmateriel i kategori 5 för *“Eldlednings-, övervaknings- och varningsutrustning samt relaterade system, utrustning för försök och skottställning samt motmedelsutrustning som utformats särskilt för militär användning samt komponenter och tillbehör som utformats särskilt för dessa.”* (Regeringen, 2024). Utöver detta godkändes 43

fall av export av PDA och 2 nekades (Regeringen, 2024). Vad dessa produkter exakt var framkommer inte då det var PDA som inte nödvändigtvis hade militärt syfte. Det enda som framkommer är att Sverige godkände ett individuellt exporttillstånd för PDA till militära slutanvändare och detta var för "områdesskydd". I en fotnot i det statistiska underlaget framkommer det att detta var för en internationell fredsbevarande operation (Regeringen, 2023). Efter att konflikten eskalerade den 7 oktober 2023 utfärdades inga nya tillstånd till Israel (Regeringen, 2024). Denna analys kommer därmed syfta till att analysera "på randen till väpnad konflikt" i forskningsfrågan.

Motivanalys

Israel är en av Sveriges största handelspartners i mellanöstern, där Sverige exporterar verkstadsprodukter, transportmedel och maskiner till Israel och Israel exporterar teknikprodukter och kemiska produkter till Sverige. Sverige har även ett nära samarbete med Israel för forskning där Israeliska högskolor och företag forskar tillsammans med svenska som en del av multilaterala program, bl.a. EU:s ramprogram för forskning där Israel är medlem (Regeringskansliet, u.å.).

EU, och därmed Sverige, och Israel har ett djupgående samarbete som EU beskriver som "interdependens" och syftar på att detta är tack vare liknande syn på demokrati och mänskliga fri- och rättigheter och handeln. En tredjedel av Israels handel sker med EU-länder (EU, 2021). Sedan 1995 har EU ett associeringsavtal med Israel. Det är ett avtal som möjliggör för ett legalt samarbete mellan EU och Israel angående frågor om handel, politisk dialog, energi, miljö, vetenskap, ekonomiska och rättsliga frågor (Regeringskansliet, 2020).

Regeringen har lyft frågan om att bojkotta handel med Israel, "Regeringens ståndpunkt är att restriktioner på handelsområdet inte är en lämplig väg för att lösa konflikten. Regeringen värnar om en god relation till såväl Israel som Palestina och arbetar för ett ökat utbyte inom en rad områden, inklusive handel, med båda länderna" och menar att detta inte är effektivt då handeln med Israel är en förutsättning för att bibehålla den goda relation Sverige har med Israel (Regeringskansliet, 2020).

I en debattartikel som publicerades i Svenska dagbladet 5 december 2024, författad av statsminister Ulf Kristersson (M), Ebba Busch (Kd), Johan Pehrson (L) och utrikesminister

Tobias Billström (M) uppmanar till en fredlig lösning på konflikten mellan Israel och Hamas och betonar vikten av att följa tvåstatslösningen:

“Kan Sverige tillsammans med andra EU-länder bidra till att återuppliva tvåstatslösningen, skulle det vara en historisk insats för fred i Mellanöstern. Vårt första budskap är därför att Sverige står redo att bidra i ett bredare europeiskt initiativ.” (Kristersson, et. al., 2024)

I artikeln betonar ministrarna Sveriges täta band med Israel som den sittande regeringen arbetar för att bygga upp: *“Vi har historiskt mycket täta band med Israel som den här regeringen har arbetat hårt för att återupbygga”* (Kristersson, et. al 2024)

I regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll av krigsmateriel och PDA från 2023 framkommer det tydligt att leveranserna som skedde under 2023 utgjordes av följdleveranser och att inga tillstånd för vapenexport till Israel utfärdades efter 10 oktober 2023 när konflikten väl eskalerat. Detta står att läsa i fotnoter i all statistik som presenteras (Regeringen, 2024). Här gör regeringen och ISP det mycket tydligt att ingen mer vapenexport får ske till Israel, p.g.a. det rådande kriget. Det är tydligt att regeringen och ISP sett det som olämpligt att exportera vapen till Israel när konflikten eskalerade, till skillnad från de två tidigare fallen. Utöver detta framkommer det i dokumentet att viss export av PDA var för internationella fredsbevarande operationer, samt de två tidigare nämnda punkterna som är grunden för samtlig vapenexport.

Den minst centrala källan för motivindikatorer är regeringskansliets beskrivning om handeln och samarbetet med Israel. Källan som beskriver EU och Israel interdependens är relevant för att få en bild av Sveriges relation med Israel, men utöver ordet *“interdependens”* återfinns inga relevanta motivindikatorer i denna källa. Regeringens uttalande om bojkott av Israeliska varor är av mer relevans då det är en motivindikator från en för beslutet central aktör som beskriver relationen mellan staterna. Debattartikeln är en mer relevant källa då två centrala aktörer för beslutet har författat den. Den mest centrala källan är regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll för 2023 då det är denna som redogör för beslutet om tillstånd för vapenexport.

Nedan följer en summering av resultat utifrån denna analys. De mest centrala motivindikatorerna markeras med fetstilt text.

Figur 6. Sammanställning av resultat vapenexport till Israel 2023

Det inhemska behovet	Mellanstatliga relationer	Skydd genom handel
Motivindikator för motivet		
-	<p><i>“Regeringens ståndpunkt är att restriktioner på handelsområdet inte är en lämplig väg för att lösa konflikten. Regeringen värnar om en god relation till såväl Israel som Palestina och arbetar för ett ökat utbyte inom en rad områden, inklusive handel, med båda länderna”</i> (Regeringskansliet, 2020)</p> <p><i>“Vi har historiskt mycket täta band med Israel som den här regeringen har arbetat hårt för att återuppbygga”</i> (Kristersson, et. al 2024)</p> <p><i>“Kan Sverige tillsammans med andra EU-länder bidra till att återuppliva tvåstatslösningen, skulle det vara en historisk insats för fred i Mellanöstern. Vårt första budskap är därför att Sverige står redo att bidra i ett bredare europeiskt initiativ.”</i> (Kristersson, et. al., 2024)</p> <p>Angående export av PDA till Israel 2023 “Ansökan avser en export till en internationell fredsbevarande insats.” (Regeringen, 2024)</p>	-

Det motiv som haft högst centralitet och frekvens är att främja mellanstatliga relationer. Man kan därmed utläsa att det är av stor vikt för Sverige att följa EU:s associeringsavtal med Israel som bl.a. rör handel med krigsmateriel. För att ge Sverige och dess allierade möjligheten att stabilisera situationen i Israel och Palestina och skapa en säker omvärld, vilket är ett av Sveriges utrikespolitiska mål. Det tydligaste motivet till varför Sverige exporterat vapen till Israel är därmed att främja mellanstatliga relationer.

7. Resultat, slutsatser och avslutande diskussion

Denna studie har haft som syfte att besvara forskningsfrågan *“Hur har svenska aktörer, efter skärpningen av lag om krigsmateriel 2018, motiverat vapenexport till länder i eller på randen till väpnad konflikt?”*. Med hjälp av förhandsdefinierade motiv med bakgrund i militariseringsteorin har denna fråga kunnat besvaras. Tidigare forskning har undersökt olika aspekter av svensk vapenexport, men inte med metoden motivanalys eller med militariseringsteorin som utgångspunkt.

I fallet med vapenexport till FAE 2021 blev det tydligt att motivet att främja det inhemska behovet var det med högst frekvens och centralitet. Detta framkom genom att den största affären med Global Eye systemet även gynnade Sverige då det gav SAAB som utvecklade radarsystemet möjlighet att sedan sälja samma system till Sverige. En central aktör, Ulf Kristersson samt regeringen, gör det tydligt i dokumentet om Sveriges nationella säkerhetsstrategi att det är viktigt att rusta upp det svenska försvaret och tillgodose det inhemska behovet, vilket blev möjligt genom exporten av Global Eye systemet. Dock identifierades ett fjärde motiv i detta fall, att fullfölja redan ingångna avtal. Detta kan ses som ett uttryck för att värna om mellanstatliga relationer.

I fallet med vapenexport till Filippinerna 2022 framkom två av motiven tydligt, att främja det inhemska behovet av vapenexport samt att skapa skydd genom handel, vilket var motivet med högst frekvens och centralitet. Sverige har sedan 2023 ett samarbetsavtal med Filippinerna gällande anskaffning av försvarsmateriel för att stärka Sverige och Filippinernas försvar. I Sveriges nationella säkerhetsstrategi framkommer det att det är viktigt att Sverige har allierade i Asien och Oceanien för att möjliggöra skydd mot Kina. Genom att exportera vapen till Filippinerna kan Sverige därmed både stärka sitt eget försvar, men även skyddas genom att skapa en allians i ett strategiskt område. Det motiv med högst frekvens var skydd genom handel då detta förekom oftast och i olika former, samt var även motivet med högst centralitet.

I fallet med vapenexport till Israel 2023 framkommer det att Sverige värnar om en god relation till Israel för att främja allianser och samarbeten som EU för att trygga Sveriges säkerhet. Sverige följer EU:s associeringsavtal med Israel som möjliggör för politisk dialog, och handel är en del av detta avtal. Sverige vill även tillsammans med EU och FN bidra till

att tvåstatslösningen ska följas för att skapa internationell säkerhet. För detta krävs en god relation med Israel som uppnås genom handel och export av bl.a. krigsmateriel. Därför pågick vapenhandeln fram till 10 oktober 2023, trots att det rådde oroligheter i landet innan dess. Därmed är att främja mellanstatliga relationer det motiv med högst frekvens och centralitet.

Överlag är att tillgodose det inhemska behovet det motiv med högst centralitet då det förekommer med hög centralitet i samtliga fall förutom Israel 2023.

Coetzee, et. al. (2023) konstaterar i sin artikel att de nordiska länderna har ett anseende som progressiva och fredliga internationellt och att detta har främjat vapenindustrin då Sverige kan göra andra stater mer osäkra, utan att det påverkar Sveriges internationella ställning. Tidigare forskning har även lyft problematiken med den svenska vapenexportens missvisande anseende som Larsson (2020) gör där SAABs utveckling av PDA ses som innovativ och ignorerar vapens verkliga syfte. Sverige är ett land som ligger långt fram i den militärindustriella utvecklingen och har en lång historia av vapenexport, samt en motsägelsefullt lång historia av att ses som ett fredligt land. Slutsatsen för denna uppsats har visat på hur det som tidigare forskning konstaterat yttrar sig i praktiken och hur Sveriges internationella ställning kunnat möjliggöra vapenexport till stater där undantag från lag krävs för genomförandet, och samtidigt gynna Sveriges säkerhetspolitiska intresse och utrikespolitiska mål.

För att återkoppla till forskningsfrågan: *"Hur har svenska aktörer, efter skärpningen av lag om krigsmateriel 2018, motiverat vapenexport till länder i eller på randen till väpnad konflikt?"* går det att konstatera att vapenexport har motiverats med att det är av vikt att Sverige stärker allianser och rustar upp det egna försvaret för att trygga den egna säkerheten, vilket är några faktorer som utgör grunden i militariseringsteorin. Uppsatsen har tydliggjort motiven bakom svensk vapenexport och visat på hur dessa undantagsfall motiveras.

Centrala motivindikatorer kunde identifieras för samtliga fall, men mängden motivindikatorer som kunde identifieras var inte optimal sett till att visa på ett tydligt samband mellan motiv och agerande, men ett samband gick att identifiera tack vare motivindikatorernas centralitet. Hypotesen i form av de förhandsdefinierade motiven stämde. Analysramen för studien fungerade väl, då motivindikatorer för samtliga motiv kunde identifieras, dock med

varierande centralitet och frekvens. Jag kan konstatera att de förutfattade motiven rymde stor del av vad uppsatsen ville upptäcka. Dock identifierades ett fjärde motiv i fallet av vapenexport till FAE 2021, att fullfölja ingångna avtal. Ett mycket enkelt och juridiskt motiv som inte ryms i militariseringsteorin eller analysramen och som därmed visar på en begränsning med uppsatsen. Att fullfölja avtal kan anses vara en del av Sveriges säkerhetsintresse ur ett rent juridiskt perspektiv och som ett uttryck för att värna om mellanstatliga relationer, men detta rymdes inte i de underkategorier för Sveriges säkerhetsintresse som denna uppsats etablerat. I detta fall följdes motivindikatorn upp med att det är av vikt att Sverige fullföljer ingångna avtal för att värna om den svenska försvarsindustrin, därmed tolkades denna motivindikator som en indikator för motivet tillgodose det inhemska behovet.

När man genomför en motivanalys går det aldrig att med säkerhet konstatera vilket motiv som låg bakom beslutet, dock har de motivindikatorer som utgör grunden för slutsatserna för denna studie hög centralitet och frekvens och är därmed att ses som trovärdiga och kan tala för de förhandsdefinierade motiven. Resultaten för denna uppsats styrker den tidigare forskningen om integrationen av svensk vapenindustri och förvaltningen, och hur den svenska vapenexporten gynnar Sveriges utrikespolitiska och säkerhetspolitiska ställning. För att uppsatsens resultat ska kunna styrkas ytterligare hade en ny motivanalys utan förhandsdefinierade motiv kunnat genomföras för att rymma in fler möjliga motiv bakom svensk vapenexport, då en svaghet med förhandsdefinierade motiv är att vissa motiv inte identifieras. Om samma motiv identifieras hade det styrkt denna uppsats ytterligare.

Referenshänvisning

- Akerman, A., & Seim, A. L. (2014). The global arms trade network 1950–2007. *Journal of Comparative Economics*, 42(3), 535-551
- Alderson, P., & Cook, D. T. (2020). Militarization. In *The SAGE Encyclopedia of Children and*
- Bromley, M., & Wezeman, S. (2013). Current trends in the international arms trade and implications for Sweden. *SIPRI, October*, 2016-03.
- Coetzee, W. (2017). The interplay between national interest and idealism regarding Sweden's Gripen exports. *Scientia Militaria: South African Journal of Military Studies*, 45(1), 45-66.
- Coetzee, W. S., & Berndtsson, J. (2023). Understanding Sweden's security economy. *Defense & security analysis*, 39(2), 171-190.
- Coetzee, W. S., Larsson, S., & Berndtsson, J. (2024). Branding 'progressive' security: The case of Sweden. *Cooperation and Conflict*, 59(1), 86-106.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L., (2017). Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad (5:e uppl.). Norstedts Juridik
- EU (28 juli 2021) *RELATIONS WITH THE EU: The European Union and Israel*
https://www.eeas.europa.eu/israel/european-union-and-israel_en?s=200
- Försvarsdepartementet (4 juni 2023) *Sverige och Filippinerna undertecknar samarbetsavtal gällande anskaffning av försvarsmateriel*
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/06/sverige-och-filippinerna-undertecknar-samarbetsavtal-gallande-anskaffning-av-forsvarsmateriel/>
- Grünhage, L., Krauter, K., Schmidt, M., & Zavelberg, S. (2013). The EU Common Position on Arms Export Policies: Europeanising Transparency. *MaRBL*, 2.
- Hadenius, A. (1983). The Verification of Motives. *Scandinavian Political Studies*, vol 6(2). pp. 125-150.
https://tidsskrift.dk/scandinavian_political_studies/article/view/32445/30340

- Hall, M. (2021) Realism. I J. Gustavsson & J. Tallberg (Red.), *Internationella relationer* (4:e uppl. s. 65-82). Studentlitteratur.
- Ikegami, M. (2013). The end of a 'National' defence industry?: impacts of globalization on the Swedish defence industry. *Scandinavian Journal of History*, 38(4), 436-457.
- Lag 1992:1300 om krigsmateriel (SFS 1997:689). Utrikesdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19921300-om-krigsmateriel_sfs-1992-1300/
- Larsson, S. (2020). The civil paradox: Swedish arms production and export and the role of emerging security technologies. *International Journal of Migration and Border Studies*, 6(1-2), 26-51
- Matz, J. (2022). Arms exports and intelligence: the case of Sweden. *Intelligence and National Security*, 37(5), 710-731.
- Muayad, E., & Cadjo, M. (2024). *Sveriges vapenexport till icke-demokratier sedan demokratikriteriets implementering: En kvalitativ studie av den svenska vapenexporten sedan 2018 och framåt*. [Examensarbete, Högskolan i Halmstad]. Diva portal. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1836006/FULLTEXT02.pdf>
- Regeringen. (2022). Strategisk exportkontroll 2021 - krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (2021/22:114).
- Regeringen. (2023). Strategisk exportkontroll 2022 - krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (2022/23:114).
- Regeringen. (2024). Strategisk exportkontroll 2023 - krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (2023/24:114).
- Regeringskansliet. (u.å). *Filippinerna* <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/sveriges-forbindelser-med-omvarlden/asien-och-oceanien/filippinerna/>
- Regeringskansliet. (18 juni 2024). *Tal av försvarsminister Pål Jonson i Manila* <https://www.regeringen.se/tal/2024/06/tal-av-forsvarsminister-pal-jonson-pa-nationaldagen/>

- Regeringskansliet. (u.å). *Förenade Arabemiraten*
<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/sveriges-forbindelser-med-omvarlden/mellanostern-och-nordafrika/forenade-arabemiraten/>
- Regeringskansliet. (18 december 2024). *Vad regeringen gör med anledning av kriget i Gaza*
<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/med-anledning-av-situationen-israel-palestina/vad-regeringen-gor-med-anledning-av-kriget-mellan-israel-och-hamas/>
- Regeringskansliet. (9 juni 2020). *Handel med Israel och Palestina*
<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/sveriges-forbindelser-med-omvarlden/mellanostern-och-nordafrika/israel/handel-med-israel-och-palestina/>
- Regeringskansliet. (2024) *Nationell säkerhetsstrategi*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/fa7bceced8a548ada27f45b24f611714/nationell-sakerhetsstrategi.pdf>
- SAAB. (17 september 2024). *Saab levererar femte GlobalEye till Förenade Arabemiraten*.
<https://www.saab.com/globalassets/cision/documents/2024/20240917-saab-levererar-femte-globaleye-till-forenade-arabemiraten-sv-0-4900572.pdf>
- SIPRI. (2024). *Arms transfers database* [Dataset].
<https://armstransfers.sipri.org/ArmsTransfer/CSVResult>
- Kristersson, U., Pehrson, J., Busch, E., Billström, T., (2023). ”Tvåstatslösning är enda vägen till hållbar fred”. *Svenska Dagbladet*.
<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2023/12/tvastatslosning-ar-enda-vagen-till-hallbar-fred/>
- Svenska Freds. (03-2024). *Snabba fakta om vapenexport*. svenskafreds.se .
<https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/vapenexport/snabba-fakta-om-vapenexport/>
- Tan A. T. H. (2023) Global arms trade i P. D. Williams & M. MacDonald (Red.), *Security Studies: An Introduction*. (4 uppl. s. 535-551) Routledge
- UCDP. (2023). *Philippines Government* <https://ucdp.uu.se/conflict/209>

- UCDP. (2023). *Government of Yemen (North Yemen) - Forces of the Presidential Leadership Council* <https://ucdp.uu.se/statebased/14595>
- UCDP. (2023). *Philippines* <https://ucdp.uu.se/country/840>
- UCDP. (2023) *CPP* <https://ucdp.uu.se/actor/169>
- UCDP. (2023). *Philippines Islamic State* <https://ucdp.uu.se/conflict14275>
- UCDP. (2023). *Israel: Palestine.* <https://ucdp.uu.se/conflict/234>
- UCDP. (2023). *Fatalities view.* [Dataset]. <https://ucdp.uu.se/exploratory>
- Utrikesdepartementet. (30 juni 2019). *Förenade arabemiraten – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019* <https://www.regeringen.se/contentassets/e472d294b8da476cb3d4b01e77ab698a/forenade-arabemiraten--manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-situationen-per-den-30-juni-20192.pdf>
- Skärpt exportkontroll av krigsmateriel. (Prop 2017/18:23). Utrikesdepartementet. https://juno-nj-se.ezproxy.ub.gu.se/b/documents/2393152?tab=proposition_for
- Wezeman, P. D., Djokic, K., George, M., Hussain, Z., Wezeman, S. T., . (2023). *Trends in international arms transfer 2023.* <https://doi.org/10.55163/PBRP4239>
- Åkerström, L. (2016). *Den svenska vapenexporten.* Leopard förlag. Stockholm 2016.